

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedkyně JUDr. Miluše Doškové a soudců JUDr. Vojtěcha Šimíčka, Mgr. Radovana Havelce, JUDr. Milana Kamlacha a JUDr. Zdeňka Kühna v právní věci žalobce: **J. K.**, zastoupeného JUDr. Alžbětou Prchalovou, advokátkou se sídlem Dřevařská 25, Brno, proti žalovanému: **Ministerstvo vnitra**, se sídlem Nad Štolou 3, Praha 7, o kasační stížnosti žalobce proti rozsudku Krajského soudu v Brně ze dne 20. 3. 2009, č. j. 56 Az 127/2008 – 32,

t a k t o :

Rozsudek Krajského soudu v Brně ze dne 20. 3. 2009, č. j. 56 Az 127/2008 - 32, **se zrušuje** a věc **se mu vrací** k dalšímu řízení.

O d ů v o d n ě n í :

I. Průběh dosavadního řízení

- [1] Rozhodnutím ze dne 14. 8. 2008, č. j. OAM-677/VL-20-ZA09-2006, Ministerstvo vnitra (dále jen „žalovaný“) neudělilo žalobci (dále jen „stěžovatel“) mezinárodní ochranu pro nesplnění podmínek zakotvených v ustanoveních § 12, § 13, § 14, § 14a a § 14b zákona č. 325/1999 Sb., o azylu a o změně zákona č. 283/1991 Sb., o Policii České republiky, ve znění pozdějších předpisů (zákon o azylu).
- [2] Stěžovatel podal dne 6. 6. 2006 žádost o udělení mezinárodní ochrany, v níž uvedl, že je ugandské národnosti, křesťanského vyznání a že není a ani v minulosti nikdy nebyl členem žádné politické strany. Svou vlast opustil dne 15. 5. 2006, protože začal mít potíže se svou homosexuální orientací. Homosexualita je v Ugandě trestná a několik jeho přátel již bylo zatčeno. Stěžovatel dále uvedl, že pracoval v gay klubu v Kampale. Klub patřil stěžovatelovu partnerovi, který byl rovněž zatčen. Do Kampaly odešel stěžovatel v roce 2002 z rodného Gulu kvůli tamním válečným událostem. Ve válce ztratil oba rodiče. Stěžovatel popsal svoji cestu do České republiky. Uvedl, že nejdříve odjel z Ugandy

autobusem do Keni a pokračoval v cestě do Tanzanie, dále cestoval letecky do Belgie a odtud rovněž letecky do České republiky. Stěžovatel měl schengenské vízum do České republiky, kam přicestoval 26. 5. 2006. Celkem vedl žalovaný se stěžovatelem 5 pohovorů (26. 7. 2006, 21. 3. 2007, 26. 7. 2007, 27. 3. 2008 a 11. 7. 2008). Obsah těchto pohovorů je zachycen v napadeném rozhodnutí žalovaného, ve kterém jsou pak následně popsány údajné nesrovnalosti, které žalovaný ve výpovědích stěžovatele shledal.

- [3] Stěžovatel v průběhu dvou let vypovídal při pohovorech víceméně konzistentně, nicméně provedením dalších důkazů došel žalovaný k závěru, že jím uváděné údaje nejsou příliš reálné. Žalovaný totiž zjistil, že podle příslušných evidencí nebylo nikdy vydáno české ani portugalské vízum (o němž stěžovatel rovněž tvrdil, že je měl) na jméno stěžovatele, a že není žádný záznam o přicestování stěžovatele do České republiky. Podle žalovaným opatřeného vyjádření příslušných orgánů je prakticky nemožné, aby stěžovatel legálně letecky přicestoval do České republiky, aniž by o tom existoval záznam.
- [4] Stěžovatel dále vypovídal, že pracoval v Kampale v gay klubu. Žalovaný prostřednictvím dožádání zajistil vyjádření zastupitelského úřadu ČR v Nairobi, jehož pracovníci navštívili v Kampale místo, kde se měl předmětný klub nacházet. Podle tohoto vyjádření na udané adrese žádný klub není a v celé ulici není žádná budova, která by měla více než dvě podlaží, přestože stěžovatel opakovaně uváděl, že klub se nachází ve čtvrtém patře.
- [5] Žalovaný při posuzování stěžovatelovy žádosti vycházel též z materiálů a informací, které popisují politickou a ekonomickou situaci v Ugandě, konkrétně ze Zprávy Ministerstva zahraničí USA o dodržování lidských práv v Ugandě ze dne 8. 3. 2006 za rok 2005, Informace Ministerstva zahraničních věcí ČR, č.j. 116616/2008-LPTP ze dne 9. 6. 2008 a rovněž z aktuálních informací ohledně situace v Ugandě obsažených v databázi ČTK.
- [6] Na základě provedení dokazování žalovaný konstatoval, že jím zjištěné skutečnosti svědčí o nedůvěryhodnosti stěžovatelovy osoby. To vedlo žalovaného k přesvědčení, že skutečnosti uváděné stěžovatelem jsou pouze výrazem jeho snahy uvést jiné – azylově relevantnější – důvody ke svému odchodu z vlasti, než které skutečně mohl mít. Proto žalovaný rozhodl, že se stěžovateli azyl neuděluje.
- [7] Při přezkoumávání podmínek doplňkové ochrany žalovaný konstatoval, že informace o zemi původu neodůvodňují závěr, že by stěžovateli v zemi původu hrozila újma, která by odůvodňovala udělení doplňkové ochrany. Stejně tak došel žalovaný k závěru, že stěžovatel neuvedl žádné informace, které by svědčily o tom, že by jeho vycestováním mohly být porušeny mezinárodní závazky ČR. Z těchto důvodů žalovaný rozhodl, že se stěžovateli doplňková ochrana neuděluje.
- [8] Stěžovatel proti rozhodnutí žalovaného podal žalobu, kterou Krajský soud v Brně shora uvedeným rozsudkem zamítl. Ve svém rozhodnutí krajský soud zhodnotil postup žalovaného při vydání napadeného rozhodnutí a došel k závěru, že žalovaný neporušil žádné ustanovení procesního předpisu. Dokazování provedené žalovaným shledal krajský soud jako dostatečné a napadené rozhodnutí jako srozumitelné a přesvědčivé odůvodněné.
- [9] Krajský soud se ztotožnil se žalovaným v hodnocení stěžovatelova azylového příběhu jako nevěrohodného. Dále soud uvedl, že přestože je z informací opatřených stěžovatelem i žalovaným zřejmé, že v Ugandě dochází k diskriminaci osob s jinou než většinovou sexuální orientací, nemůže tato obecná situace být sama o sobě důvodem pro udělení azylu stěžovateli, byl-li jeho příběh shledán nevěrohodným. Soud zhodnotil nesrovnalosti mezi tvrzeními stěžovatele a ostatními informacemi jako natolik významné, že znemožňují shledat u stěžovatele podmínky pro udělení azylu dle § 12 zákona o azylu.

- [10] Ve vztahu k rozhodnutí o neudělení doplňkové ochrany se krajský soud omezil na konstatování, že pokládá za vyloučenou obavu (vyslovenou stěžovatelem ve správní žalobě), že by se ugandské orgány mohly dozvědět o obsahu stěžovatelovy žádosti o mezinárodní ochranu a homosexualita by mohla být stěžovateli připsána. Rovněž konstatoval, že zjištěná nevěrohodnost stěžovatele má význam i pro rozhodování o doplňkové ochraně, když odkázal na rozsudek Nejvyššího správního soudu č. j. 6 Azs 88/2005 - 77 (in: www.nssoud.cz).

II. Obsah kasační stížnosti

- [11] Stěžovatel podal proti rozsudku krajského soudu kasační stížnost, jejíž důvody spatřuje v okolnostech spadajících do ustanovení § 103 odst. 1 písm. a), b) a d) zákona č. 150/2002 Sb., soudní řád správní, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „s. ř. s.“). Tuto kasační stížnost stěžovatel dále doplnil svým podáním ze dne 30. 4. 2009.
- [12] Stěžovatel krajskému soudu vytýká, že nesprávně posoudil právní otázku pronásledování ve smyslu § 2 odst. 5 zákona o azylu a důvodů pro udělení azylu ve smyslu § 12 písm. a) a b) zákona o azylu.
- [13] Dále stěžovatel namítá, že skutková podstata, z níž žalovaný při vydání svého rozhodnutí vycházel, nemá dostatečnou oporu ve spisech, respektive je s nimi v rozporu. Stěžovatel vytýká žalovanému, že svůj závěr o nedůvěryhodnosti stěžovatele opřel též o provedené sexuologické vyšetření, které (jak je i v posudku samém konstatováno) nemá patřičnou relevanci. Dále se stěžovatel domnívá, že nesrovnalosti pramenící ze skutečnosti, že se nepodařilo ověřit okolnosti stěžovatelova příjezdu do České republiky, nejsou s to zpochybnit stěžovatelovu důvěryhodnost. Naopak se stěžovatel domnívá, že fakt, že v průběhu dvou let vypovídal při pohovorech ohledně své cesty konzistentně, osvědčuje jeho důvěryhodnost.
- [14] V neposlední řadě pak stěžovatel namítá, že žalovaný své rozhodnutí o neudělení doplňkové ochrany zcela nedostatečně odůvodnil, když se nijak nevypořádal s důsledky, jaké by pro stěžovatele mohl mít návrat do země původu. Taktéž vytkl stěžovatel žalovanému, že se v celém rozhodnutí nedostatečně vypořádává se situací v zemi původu stěžovatele.
- [15] Svůj závěr o důvodnosti obav ze závažných následků, jež by stěžovateli mohly hrozit v případě návratu do země původu, podpořil stěžovatel též sdělením, že 31. 3. 2009 vyšla v ugandských novinách The New Vision News informace o tom, že je po stěžovateli vyhlášeno pátrání. Tuto informaci nemohl stěžovatel, dle svého vyjádření, uplatnit dříve, neboť ji noviny zveřejnily až po vydání rozhodnutí krajského soudu.
- [16] Ze všech uvedených důvodů stěžovatel navrhuje, aby Nejvyšší správní soud napadený rozsudek Krajského soudu v Brně zrušil a věc mu vrátil k dalšímu řízení.

III. Vyjádření žalovaného

- [17] Žalovaný ve svém vyjádření setrvává na svém stanovisku o nevěrohodnosti azylového příběhu stěžovatele. Dále uvedl, že ve svém rozhodnutí neshledal žádná pochybení, neboť stěžovatel nesplnil podmínky pro udělení azylu ani doplňkové ochrany. Žalovaný se rovněž domnívá, že odchod stěžovatele ze země původu nebyl motivován žádným z azylově relevantních důvodů. Námitky stěžovatele považuje za nedůvodné a navrhuje proto, aby Nejvyšší správní soud kasační stížnost zamítl.

IV. Přijatelnost kasační stížnosti [§ 104a s. ř. s.]

- [18] Po konstatování přípustnosti kasační stížnosti se Nejvyšší správní soud ve smyslu ustanovení § 104a s. ř. s. zabýval otázkou, zda kasační stížnost svým významem podstatně přesahuje vlastní zájmy stěžovatele, aby mohla být shledána přijatelnou. Nejvyšší správní soud se vymezení institutu přijatelnosti kasační stížnosti ve věcech azylu podrobně věnoval např. ve svém usnesení ze dne 26. 4. 2006, sp. zn. 1 Azs 13/2006 (publ. pod č. 933/2006 Sb. NSS), kde dospěl k závěru, že o přijatelnou kasační stížnost se prakticky může jednat mimo jiné tehdy, pokud se dotýká právních otázek, které dosud nebyly plně nebo vůbec řešeny judikaturou Nejvyššího správního soudu. Tak tomu bylo i v daném případě, neboť část stěžovatelem uplatněných důvodů kasační stížnosti, konkrétně zkoumání azylové relevantnosti příslušnosti k sexuální menšině v Ugandě, nebyla dosud řešena judikaturou Nejvyššího správního soudu.

V. Posouzení případu Nejvyšším správním soudem

- [19] Nejvyšší správní soud poté, co zjistil, že kasační stížnost je přípustná a přijatelná, přezkoumal napadený rozsudek Krajského soudu v Brně v rozsahu kasační stížnosti a v rámci uplatněných důvodů (§ 109 odst. 2, 3 s. ř. s.) a dospěl k závěru, že kasační stížnost je důvodná.
- [20] Stěžovatel své výhrady vůči napadenému rozsudku, potažmo proti rozhodnutí žalovaného, strukturoval podle ustanovení § 103 odst. 1 s. ř. s. a výslovně uplatnil důvody obsažené pod písm. a), b) a d) cit. ustanovení. Ohledně označení kasačního důvodu zakotveného pod písm. d) (nepřezkoumatelnost rozhodnutí soudu), kterým by se zdejší soud musel z povahy věci zabývat přednostně, jelikož toliko přezkoumatelné rozhodnutí soudu může být hodnoceno z hlediska zákonnosti či vad správního řízení, se však dopustil omylu, jelikož ve skutečnosti stěžovatel polemizuje s přezkoumatelností rozhodnutí správního orgánu a nikoliv soudu. Vady správního řízení přitom spadají pod písm. b) a nikoliv d) citovaného ustanovení. Proto se v dalším Nejvyšší správní soud zabýval toliko důvodností námitek vztažených pouze k ustanovení § 103 odst. 1 písm. a) a b) s. ř. s.
- [21] V obecné rovině je třeba uvést, že azylové řízení (resp. řízení o udělení mezinárodní ochrany) je specifické tím, že rozhodnutí správního orgánu má naprosto zásadní dopad do právní sféry jeho adresáta. Tento dopad je velmi citelný zejména v případě, kdy správní orgán pochybí a nerozpozná rizika hrozící žadateli v jeho zemi původu, což má za následek jeho nucený návrat do země původu. Takové pochybení může mít závažný následek nejen pro žadatelovu právní sféru, nýbrž též pro jeho fyzickou integritu. Vzhledem k tomuto specifiku vystupuje v azylovém řízení více než jinde do popředí povinnost správních orgánů náležitě objasňovat skutkový stav, o němž nejsou důvodné pochybnosti (§ 3 zákona č. 500/2004 Sb., správní řád). Po prostudování spisového materiálu má však Nejvyšší správní soud v nyní projednávané věci za to, že této své povinnosti žalovaný nedostál v dostatečné míře.
- [22] Žalovaný zaměřil své dokazování zejména na prověření důvěryhodnosti stěžovatele. Opatřil dostatečné důkazy pro svůj závěr, že je prakticky vyloučeno, aby stěžovatel přicestoval do ČR tak, jak uváděl. O přiletu stěžovatele není žádný záznam v elektronických evidencích ani v hraničních průvodkách, které se používají v situacích, kdy elektronická evidence dočasně nefunguje. V tomto směru lze se žalovaným souhlasit, že výpověď stěžovatele jeví vážné nedostatky, které nejsou pouze dílčími nesrovnalostmi ve smyslu rozsudku Nejvyššího správního soudu ze dne 24. 7. 2008, č. j. 2 Azs 49/2008 - 83 (plný text rozhodnutí je dostupný na www.nssoud.cz) a vedou

k závěru, že se věci patrně neodehrály tak, jak je stěžovatel při pohovorech víceméně konzistentně podával.

- [23] Problematické jsou však skutkové závěry žalovaného ohledně existence či neexistence gay klubu, v němž měl stěžovatel pracovat. Žalovaný totiž na jedné straně prostřednictvím dožádání zajistil vyjádření zastupitelského úřadu ČR v Nairobi, podle něhož na udané adrese nestojí žádná budova, která by měla více než dvě podlaží (příčemž stěžovatel soustavně vypovídal, že klub se nacházel ve čtvrtém patře); na druhé straně se však žalovaný nijak nevypořádal s tím, že je ve správním spise na č. l. 47 založena fotografie, na níž jsou tužkou vyznačeny některé orientační body a též budova, v níž se měl gay klub nacházet. Situace na fotografii odpovídá pláнку, který vyhotovil stěžovatel a který je založen ve správním spise na č. l. 85. Žalovaný a následně ani krajský soud se nezabývali rozporem mezi fotografií a plánkem na jedné straně a vyjádřením zastupitelského úřadu na straně druhé. V situaci, kdy si tyto důkazy navzájem odporují, bylo na místě pokusit se zajistit od zastupitelského úřadu nejen písemné vyjádření, ale např. též fotografie míst, která jeho pracovníci navštívili, popřípadě bylo možno pokusit se zjistit, kde byla vlastně pořízena fotografie založená ve spise, jež má zobrazovat místa navštívená pracovníky zastupitelského úřadu. Pokud žalovaný dospěl k závěru, že takové důkazy nejsou nutné, měl ve svém rozhodnutí přesvědčivě vysvětlit, jaké úvahy ho při hodnocení důkazů v jejich vzájemné souvislosti vedly k tomu, že se rozhodl upřednostnit informace z vyjádření zastupitelského úřadu v Nairobi před shora označenými listinami založenými ve spise.
- [24] Žalovaný založil svoje rozhodnutí rovněž na závěru (který přejal rovněž krajský soud), že stěžovatel tvrzení týkající se své sexuální orientace uváděl pouze s cílem podpořit svou žádost o udělení mezinárodní ochrany relevantními důvody. Jestliže se totiž žalovaný domníval, že stěžovatel o své sexuální orientaci hovoří pouze proto, aby podpořil svou žádost azylově relevantními argumenty, měl provést dokazování, v jehož rámci by tuto sexuální orientaci zjistil přesně. Jak ostatně plyne ze spisu, stěžovatel s příslušným vyšetřením vyslovil souhlas. O toto vyšetření se sice žalovaný pokusil, když zajistil vyšetření stěžovatele sexuologem. Předmětné vyšetření však nevedlo k jednoznačnému závěru. Lékař se totiž v závěru posudku vyjádřil tak, že homosexuální orientace stěžovatele nebyla provedeným vyšetřením potvrzena ani vyloučena (viz č. l. 78). Žalovaný měl proto za takové situace postupovat tak, že by opatřil další důkazy, například nechal by provést podrobné expertní vyšetření, jehož provedení v závěru svého posudku doporučil psychiatr a sexuolog MUDr. O. T. Teprve v situaci, kdy by byla sexuální orientace stěžovatele postavena najisto jako heterosexuální, bylo by možno uvažovat o motivech, jež žalovaný stěžovateli přisuzuje. Jestliže však nebyly další důkazy směřující ke zjištění stěžovatelovy sexuální orientace provedeny (například proto, že by jejich opatření bylo spojeno s těžko překonatelnou překážkou), měl žalovaný vycházet z informací uvedených stěžovatelem v duchu obecně platné zásady *in dubio pro libertate*. Skutečnost že žalovaný za takto nejasné skutkové situace upřednostnil tu z variant příběhu, která je pro stěžovatele méně příznivá, aniž by tento postup přesvědčivě a důkazně podloženě odůvodnil, zásadně zpochybňuje konečné závěry, zaujaté ve vydaném správním rozhodnutí.
- [25] Lze proto učinit dílčí závěr, že kasační námitka stěžovatele týkající se nedostatečného zjišťování skutkového stavu žalovaným je ve shora popsaném smyslu důvodná [§ 103 odst. 1 písm. b) s. ř. s.].
- [26] Ke správnosti posouzení řešené právní otázky [§ 103 odst. 1 písm. a) s. ř. s.] je třeba nejprve uvést, že tento kasační důvod je dle ustálené judikatury Nejvyššího správního soudu naplněn tehdy, pokud soud na zjištěný skutkový stav aplikuje jiný právní předpis,

než který měl správně použít, resp. jej neaplikuje, ačkoliv tak měl správně učinit, popřípadě ustanovení správně aplikovaného právního předpisu chybně interpretuje.

- [27] V kasační stížnosti stěžovatel krajskému soudu vytkl, že nesprávně posoudil právní otázku, zda je u něj dán důvod pro udělení azylu dle ustanovení § 12 zákona o azylu. Krajský soud svůj závěr ohledně této otázky odůvodnil takto: „*Soud ve shodě se správním orgánem dospěl k závěru, že zjištěné nesrovnalosti mezi tvrzeními žalobce a ostatními informacemi jsou natolik významné, že znemožňují shledat u žalobce podmínky pro udělení mezinárodní ochrany podle § 12 zákona o azylu.*“
- [28] Jak již Nejvyšší správní soud uvedl, je otázka posouzení důvěryhodnosti žadatele o azyl v rámci azylového řízení velmi důležitá. Jestliže správní orgán nerozhodl o zamítnutí žádosti o azylu jako zjevně nedůvodné podle § 16 odst. 1 písm. g) zákona o azylu (tj. pro uvádění zjevně nevěrohodných skutečností žadatelem o azyl) a přikročil k posuzování splnění podmínek § 12 zákona o azylu, má otázka důvěryhodnosti žadatele význam zejména pro zjišťování skutkového stavu. Správní orgán tak může například dojít k závěru, že ze skutečností uvedených žadatelem nebude vycházet při stanovení skutkového stavu, neboť jeho výpověď není věrohodná.
- [29] Pokud však správní orgán na základě provedení dokazování konstatuje určitý skutkový stav a zkoumá, zda tento skutkový stav vyhovuje podmínkám § 12 zákona o azylu (tj. zda může mít stěžovatel odůvodněnou obavu z pronásledování), nemůže znovu přičítat žadateli k tíži fakt, že nevypovídal věrohodně. Pokud totiž následně krajský soud dospěl k závěru, že nelze stěžovateli udělit azyl podle § 12 zákona o azylu pro jeho nevěrohodnost, svědčí to o tom, že krajský soud interpretoval § 12 zákona o azylu tak, že - nad rámec podmínek v něm uvedených - musí být žadatel o udělení azylu ještě navíc věrohodný. Takovou interpretaci však Nejvyšší správní soud nepokládá za správnou, a proto pokládá za důvodnou stěžovatelovu kasační námitku, že krajský soud nesprávně posoudil právní otázku.
- [30] Přestože se tedy stěžovatel žalovanému nejevil být důvěryhodným, neznamená to ještě, že nemá nárok na žádnou právní ochranu. Ve světle povinnosti ČR (a tudíž i jejích orgánů) ctít stěžovatelova základní práva (srov. čl. 1 odst. 1 in fine Ústavy) pokládá Nejvyšší správní soud za zcela nedostatečný způsob, jakým se žalovaný a následně i krajský soud vypořádali se stěžovatelovou argumentací týkající se rizik, jež mu hrozí po případném návratu do země původu a která by mohla odůvodňovat udělení doplňkové ochrany podle § 14a (v tomto směru Nejvyšší správní soud připomíná, že právo na doplňkovou ochranu svědčí i osobám nedůvěryhodným a dokonce i zločincům). Žalovaný uvedl svou domněnku, že stěžovatel tvrzení týkající se své sexuální orientace uváděl pouze s cílem podpořit svou žádost o mezinárodní ochranu relevantními důvody. Krajský soud se pak vyjádřil, že rizika pro svou osobu spojoval stěžovatel takřka výhradně s existencí gay klubu v Kampale, která se následně ukázala jako málo pravděpodobná. Dále pak uvedl, že i při posuzování splnění podmínek pro udělení doplňkové ochrany je zapotřebí zohlednit zjištěnou stěžovatelovu nevěrohodnost. Tento svůj závěr podpořil krajský soud citací rozsudku Nejvyššího správního soudu ze dne 24. 8. 2005, č. j. 6 Azs 88/2005 - 77, www.nssoud.cz.
- [31] Žádný z těchto závěrů však nemá dostatečnou oporu v provedených důkazech. Závěr krajského soudu je pak dokonce v příkrém rozporu s vyjádřeními stěžovatele založenými ve správním spise. Stěžovatel se totiž od počátku azylového řízení vyjadřoval tak, že v zemi původu mu hrozí nebezpečí z důvodu jeho sexuální orientace. Již ve své žádosti o azyl hovořil o rizicích, která mu v Ugandě jako homosexuálovi hrozí. Podrobněji tato rizika rozvedl v dalším pohovoru (záznam na listech č. 23 a 24 správního spisu). V obou případech stěžovatel mluví o rizicích plynoucích už z pouhé homosexuální orientace.

- [32] Ve vztahu k citovanému rozsudku č. j. 6 Azs 88/2005 - 77 podotýká Nejvyšší správní soud, že se tento vztahuje k odlišné situaci. Podstatou námitky stěžovatele v předmětném řízení (stěžovatelem byl správní orgán, jehož rozhodnutí, jímž žadateli neudělil azyl a konstatoval též neexistenci překážky vycestování dle tehdy platného § 91 zákona o azylu, krajský soud zrušil) bylo, že krajský soud postupoval nesprávně, když zrušil rozhodnutí stěžovatele o neexistenci překážky vycestování, neboť stěžovatel rozhodl věcně správně a své rozhodnutí dostatečně odůvodnil, když s námitkami ohledně individuálních rizik hrozících výlučně stěžovateli se vypořádal tak, že přesvědčivě vysvětlil, proč stěžovatelovu výpověď nezohlední při zjišťování skutkového stavu (právě pro nevěrohodnost stěžovatele, který v rámci azylového řízení vypovídal rozporně) a s obecnými riziky spojenými se situací v zemi původu se vypořádal tak, že zajistil dostatek informací o zemi původu, z nichž učinil závěr, že žadatelem uváděná rizika nejsou v daném místě a čase pravděpodobná. Rozsudek Nejvyššího správního soudu tedy aproboval situaci, kdy správní orgán zjistí skutkový stav, přičemž nevyjde ze žadatelovy výpovědi (u níž přesvědčivě vysvětlí, proč ji pokládá za nevěrohodnou), a následně konstatuje, že tu nejsou rizika, jež by bránila návratu žadatele do země původu. V žádném případě tudíž nelze citovaný rozsudek vykládat tak, že by nevěrohodnost žadatele *per se* bránila udělení mezinárodní ochrany takovému žadateli.
- [33] Ze zprávy Ministerstva zahraničí USA o zemi původu (založené ve správním spise na čl. 114 - 127) vyplývá, že podmínky ve vyšetřovací vazbě a ve vězení jsou v Ugandě takové („*Podmínky ve věznicích zůstaly drsné a často životu nebezpečné, zejména v důsledku velice nedostatečného financování vězeňských zařízení státem. Kromě toho se objevilo několik zpráv o tom, že pracovníci bezpečnostních orgánů a strážci mučí vězně.*“ ... „*Podle jednoho odhadu drží vězňice vězně v takovém počtu, který přibližně třikrát překračuje jejich plánovanou kapacitu.*“ ... „*Přestože nebyly k dispozici žádné statistiky, existovaly zprávy o úmrtích ve vazbě, která byla způsobena nedbalostí a špatnými podmínkami, například odepřením lékařské péče.*“), že už samotný pobyt v těchto zařízeních by bylo lze kvalifikovat jako mučení nebo nelidské či ponižující zacházení ve smyslu čl. 3 Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod vyhlášené pod č. 209/1992 Sb. (dále též jen „Úmluva“). Z judikatury Evropského soudu pro lidská práva (např. Rozsudek druhé sekce ESLP ve věci Said proti Nizozemsku ze dne 5. 7. 2005, stížnost č. 2345/02, § 46) vyplývá, že hrozilo-li by stěžovateli po návratu do země původu uvěznění ve shora popsaných podmínkách, porušila by ČR stěžovatelovým vyhoštěním svůj mezinárodně právní závazek.
- [34] Pro posouzení rizik hrozících stěžovateli je proto zapotřebí zjistit především obsah ugandských právních předpisů zakazujících homosexualitu a způsob, jakým jsou tyto předpisy v praxi aplikovány. Jestliže už sama příslušnost k sexuální menšině vytváří značnou pravděpodobnost, že bude stěžovatel v zemi původu uvězněn či vystaven útokům nestátních původců operujících za tolerance vlády, je zřejmé, že je u stěžovatele dán důvod pro udělení doplňkové ochrany dle § 14a odst. 2 písm. d) zákona o azylu.
- [35] Nad rámec uvedeného upozorňuje Nejvyšší správní soud, že při posuzování rizik hrozících stěžovateli je třeba brát v úvahu nejen stěžovatelovu skutečnou sexuální orientaci, ale též sexuální orientaci, o níž se lze důvodně domnívat, že bude stěžovateli připsána v zemi původu. Z tohoto důvodu bude u stěžovatele dán důvod pro udělení doplňkové ochrany i v případě, kdy bude platit, že už sama příslušnost k sexuální menšině zakládá značnou pravděpodobnost uvěznění či újmy od nestátních skupin a vyjde-li najevo, že bez ohledu na skutečnou sexuální orientaci stěžovatele mu bude v Ugandě připsána orientace homosexuální.
- [36] Pokud by vyšlo najevo, že sama homosexuální orientace je sice zdrojem určitých obtíží v domovském státě (srov. např. obtíže, jímž byl vystaven jiný stěžovatel pro svou

homosexuální orientaci a které Nejvyšší správní soud ve svém rozsudku ze dne 5. 10. 2006, č. j. 2 Azs 66/2006 - 52, , www.nssoud.cz, vyhodnotil jako nedosahující míry nutné pro udělení azylu), nicméně není důvodem k uvěznění a nehrozí ani reálné nebezpečí vážné újmy od nestátních skupin, bylo by zapotřebí zjistit, zda se v minulosti stěžovatel dopustil jednání (či zda mu reálně může být takové jednání připsáno), které by zakládalo pravděpodobnost, že bude zatčen či napaden. Pokud by tu taková „kriminální“ minulost stěžovatele byla, mohlo by se jednat – vzhledem k výše popsaným poměrům v ugandských věznicích – opět o důvod udělení doplňkové ochrany dle ustanovení § 14a odst. 2 písm. d) zákona o azylu.

- [37] Teprve v případě, že by bylo zjištěno, že uvěznění či napadení nestátními skupinami hrozí pouze v případě spáchání jednání, jehož se stěžovatel nedopustil a ani nelze předpokládat, že by mu takové jednání mohlo být připsáno, bylo by lze uzavřít, že stěžovatelovým vyhoštěním (v důsledku neudělení mezinárodní ochrany) nedojde k porušení mezinárodního závazku České republiky.
- [38] Jak Nejvyšší správní soud ukázal, je v posuzovaném případě zapotřebí zodpovědět ještě řadu dílčích otázek, s nimiž se měl žalovaný ve svém rozhodnutí vypořádat. Protože tak zjevně neučinil, uznal Nejvyšší správní soud též tuto kasační námitku za důvodnou.

VI. Shrnutí

- [39] Nejvyšší správní soud přezkoumal napadený rozsudek krajského soudu a dospěl k závěru, že žalovaný si při zjišťování skutkového stavu počínal tak, že založil existenci kasačního důvodu dle ustanovení § 103 odst. 1 písm. b) s. ř. s. a krajský soud měl proto jeho rozhodnutí zrušit. Dále Nejvyšší správní soud zjistil, že krajský soud nesprávně interpretoval ustanovení § 12 zákona o azylu, tedy nesprávně posoudil relevantní právní otázku. Ve vztahu k řešení právní otázky stěžovatelova nároku na udělení doplňkové ochrany konstatuje Nejvyšší správní soud, že se žalovaný nevypořádal s řadou otázek, jež měly zásadní význam pro posouzení daného nároku, a proto zhodnotil jeho rozhodnutí ve vztahu k tomuto nároku jako nepřezkoumatelné.
- [40] S ohledem na shora uvedené skutečnosti Nejvyšší správní soud napadený rozsudek krajského soudu podle ustanovení § 110 odst. 1 s. ř. s. zrušil a věc mu vrátil k dalšímu řízení pro naplnění důvodů kasační stížnosti obsažených v § 103 odst. 1 písm. a) a b) s. ř. s. V tomto řízení je krajský soud vázán právním názorem Nejvyššího správního soudu, který byl vysloven v odůvodnění tohoto rozsudku.
- [41] V dalším řízení bude zapotřebí vzít v úvahu i nové skutečnosti, které stěžovatel sdělil v doplnění kasační stížnosti, tj. fakt, že je po něm v Ugandě údajně vyhlášeno pátrání. Jakkoliv procesní předpisy nepřipouštějí v řízení před soudem skutkové novoty, je v dané situaci zapotřebí uplatnit mezinárodněprávní dokumenty, které mají dle čl. 10 Ústavy přednost před zákonnými procesními předpisy. V souladu se svou předchozí judikaturou (rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 21. 3. 2006, č. j. 2 Azs 75/2005 - 75, www.nssoud.cz, rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 26. 3. 2008, č. j. 2 Azs 71/2006 - 82, www.nssoud.cz) konstatuje Nejvyšší správní soud, že na dodržování procesních předpisů nelze trvat, vedl-li by takový postup k porušení mezinárodních závazků České republiky. V daném případě existují obavy, že by případným vrácením stěžovatele do země původu mohlo dojít k porušení čl. 3 Úmluvy a též čl. 33 Úmluvy o právním postavení uprchlíků, vyhlášené pod č. 208/1993 Sb. Proto je zapotřebí použít všech důkazů, jejichž pomocí lze zjistit, zda jsou tyto obavy reálné.

[42] O náhradě nákladů řízení o kasační stížnosti rozhodne Krajský soud v Brně v novém rozhodnutí (§ 110 odst. 2 s. ř. s.).

P o u ě n í : Proti tomuto rozsudku **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 28. srpna 2009

JUDr. Miluše Došková
předsedkyně senátu